

ธรรมาภิบาลในการปฏิบัติงานของข้าราชการศาลยุติธรรม ศาลแรงงานกลาง*

สุเมธ ม่วงไม้**

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากระบวนการธรรมาภิบาลในการปฏิบัติงานของข้าราชการศาลยุติธรรม ศาลแรงงานกลาง ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงาน และแนวทางในการแก้ไขปัญหา การปรับปรุง และพัฒนาธรรมาภิบาลในการปฏิบัติงานของข้าราชการศาลยุติธรรม ศาลแรงงานกลาง โดยวิธีวิจัยเอกสารและวิจัยสนาม ในส่วนของกรณีศึกษา เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 8 คน ผลการวิจัยพบว่า กระบวนการธรรมาภิบาลในการปฏิบัติงานของข้าราชการศาลยุติธรรม ศาลแรงงานกลาง คือ ใช้การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี หรือหลักธรรมาภิบาลซึ่งประกอบไปด้วยหลักสำคัญ 6 ประการ คือ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักความมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า นำมาเป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน ซึ่งจะส่งผลให้เกิดความเป็นธรรมในส่วนของข้าราชการและประชาชน การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดผลสัมฤทธิ์ของงานที่ดีทั้งต่อตัวผู้ปฏิบัติงานเองและผู้ที่มาติดต่อราชการ

คำสำคัญ: ธรรมาภิบาล, การปฏิบัติงาน, ศาลยุติธรรม

บทนำ

ประเทศไทยมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีหลักธรรมาภิบาล เพราะหลักธรรมาภิบาลเป็น การบริหารที่สามารถตรวจสอบได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วม ปัจจุบันสถานการณ์ด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง การบริหารงานขององค์การภาครัฐทั้งภายในประเทศและต่างประเทศมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว เนื่องมาจากความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีการสื่อสาร การส่งต่อข้อมูลข่าวสาร เป็นไปอย่างรวดเร็วสู่ประชาชน ขณะที่สภาพการณ์ต่างๆได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วก้าวเข้าสู่ยุคโลกาภิวัตน์ แต่การบริหารงานของหน่วยงาน องค์การภาครัฐ และสังคมไทยยังไม่สอดคล้อง ไม่ทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ด้วยเหตุดังกล่าวการที่จะปรับเปลี่ยนหน่วยงาน องค์การภาครัฐ และภาคสังคม โดยการนำหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี หรือหลักธรรมาภิบาล(Good Governance) มาใช้ จึงจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับประเทศไทย ให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมเสนอข้อคิดเห็นหรือเรียกร้อง เกิดการรวมตัวของกลุ่มประชาชนในแขนงวิชาชีพต่างๆและองค์กรธุรกิจภาคเอกชน เพื่อจะได้มีบทบาทตรวจสอบ ติดตามการบริหารการดำเนินงานของหน่วยงาน องค์การภาครัฐ เพื่อให้การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่รัฐเกิดความโปร่งใสซึ่งจะส่งผลต่อความเชื่อมั่นของประชาชน เมื่อประชาชนเกิดความเชื่อมั่นต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่รัฐ หน่วยงาน องค์การภาครัฐ การขับเคลื่อนการทำงานของรัฐจะเป็นไปด้วยความแข็งแกร่งจากการมีส่วนร่วมของประชาชน ทำให้การพัฒนาประเทศเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผล ซึ่งจะส่งผลให้ประเทศชาติพัฒนาอย่างยั่งยืนต่อไป

จากภาวะเศรษฐกิจที่ถดถอยภายหลังจากเกิดวิกฤติเศรษฐกิจปี พ.ศ.2540 ประเทศเริ่มให้ความสนใจและใส่ใจต่อหลักธรรมาภิบาลไม่ว่าจะเป็นเรื่องการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทางภาคประชาชน หรือการเข้าถึงและตรวจสอบข้อมูลการบริหารงานภาครัฐ โดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 ได้มีการวางหลักธรรมาภิบาล โดยมีสาระสำคัญ คือการสร้าง ความโปร่งใสในการบริหารประเทศ การตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ การมีส่วนร่วม

*บทความนี้เรียบเรียงจากการค้นคว้าอิสระเรื่อง ธรรมาภิบาลในการปฏิบัติงานของข้าราชการศาลยุติธรรม ศาลแรงงานกลาง

**นักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ร่วมในทุกภาคส่วน ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 และ 9 ซึ่งได้กำหนดเกี่ยวกับเรื่องการบริหารบ้านเมืองที่ดีเอาไว้ด้วย และได้วางแนวทางเพื่อการพัฒนาการสร้างระบบบริหารจัดการที่ดี ปราศจากการทุจริต มีประสิทธิภาพ บนพื้นฐานการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน เพื่อการป้องกันปัญหาอันเกิดจากการทุจริต ประพฤติมิชอบหรือคอร์รัปชัน ต่อมาได้ออกระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ.2542 ได้กำหนดให้ทุกหน่วยงานของภาครัฐดำเนินการบริหารจัดการโดยยึดหลักการ 6 ประการ ได้แก่ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักความมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า ต่อมาได้ยกเลิกระเบียบนี้ไปในปี พ.ศ.2547 บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ 5) พ.ศ.2545 มาตรา 3/1 วรรคสาม ไว้ว่า “ในการปฏิบัติหน้าที่ของส่วนราชการ ต้องใช้วิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี โดยเฉพาะอย่างยิ่งคำนึงถึงความรับผิดชอบต่อผู้ปฏิบัติงาน การมีส่วนร่วมของประชาชน การเปิดเผยข้อมูล การติดตามตรวจสอบและประเมินผลการปฏิบัติงาน ทั้งนี้ ตามความเหมาะสมของแต่ละภารกิจ” อีกทั้งยังมีสาระสำคัญระบุไว้ว่า การบริหารราชการจะต้องเป็นไปเพื่อประโยชน์สุขของประชาชนเกิดความสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐ ความมีประสิทธิภาพ ความคุ้มค่าเชิงภารกิจแห่งรัฐ การลดขั้นตอนการปฏิบัติงาน การลดภารกิจและยุบเลิกหน่วยงานที่ไม่จำเป็น การกระจายภารกิจและทรัพยากรให้แก่ท้องถิ่น การกระจายอำนาจการตัดสินใจ การอำนวยความสะดวกและสนองตอบความต้องการของประชาชน ต่อมาได้มีการตราพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ.2546 ซึ่งเป็นแนวทางการวางหลักการที่กำหนดวิธีปฏิบัติราชการของข้าราชการเพื่อให้เกิดการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ซึ่งเป็นการปฏิบัติราชการของหน่วยงาน องค์การภาครัฐให้มีธรรมาภิบาล โดยการบริหารงานของหน่วยงาน องค์การภาครัฐ เพื่อให้มีประสิทธิภาพและเกิดความคุ้มค่าในภารกิจของรัฐ ลดขั้นตอนกินจำเป็น ประชาชนได้รับการอำนวยความสะดวกและตอบสนองความต้องการ ปรับปรุงส่วนราชการทันต่อเหตุการณ์ เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจ เปิดประโยชน์สุขของประชาชน มีการประเมินผลการทำงานอย่างต่อเนื่อง ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2550 ได้ระบุเกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาลไว้ใน หมวด 4 ไว้ว่า ข้าราชการหรือลูกจ้างต้องปฏิบัติหน้าที่เพื่อรักษาผลประโยชน์ส่วนรวม อำนวยความสะดวก และให้การบริการต่อประชาชนตามหลักธรรมาภิบาล หมวด 5 รัฐต้องพัฒนาคุณภาพ คุณธรรม จริยธรรมของเจ้าหน้าที่รัฐ เพื่อให้การบริหารราชการมีประสิทธิภาพ ส่งเสริมหน่วยงานรัฐใช้หลักบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีหรือธรรมาภิบาลเป็นแนวทางปฏิบัติราชการเพื่อให้การบริการเป็นไปอย่างรวดเร็ว มีประสิทธิภาพ มีส่วนร่วมของประชาชน โปร่งใส ตรวจสอบได้

ศาลยุติธรรมเป็นสถาบันหลักที่สร้างและผดุงความยุติธรรมให้แก่สังคมไทย ผ่านกลไกอำนาจอธิปไตยฝ่ายตุลาการ ทั้งการพิจารณาพิพากษาคดี โกล่เกลี่ย ระงับข้อพิพาทและคุ้มครองสิทธิเสรีภาพตามกฎหมายเพื่อให้ภาคส่วนต่างๆในสังคมไทยอยู่ร่วมกันได้อย่างผาสุก ด้วยความเที่ยงธรรม รวดเร็วและเสมอภาคภายใต้หลักนิติธรรม ในการปฏิบัติราชการของศาลยุติธรรมนั้นได้นำวิธีบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี หรือธรรมาภิบาล มาเป็นหลักในการบริหารและประยุกต์ใช้ในการทำงาน

สำนักงานศาลยุติธรรมมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับงานธุรการศาลยุติธรรม อาทิ การจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปี การบริหารการเงิน การพัสดุ การวางแผนเกี่ยวกับบุคลากร การบริหารจัดการอาคารสถานที่ งานทางวิชาการ และงานส่งเสริมงานตุลาการ ซึ่งลักษณะของงานเหล่านี้เป็นไปตามลักษณะของการบริหารองค์กรหรือหน่วยงาน และที่สำคัญคือการสนับสนุนงานตุลาการอันเป็นภาระหลักให้ดำเนินไปอย่างเป็นระบบ มีประสิทธิภาพ และเป็นเลิศในการอำนวยความสะดวกบทบาทภารกิจของสำนักงานศาลยุติธรรม มีดังนี้ 1. กำหนดนโยบายการบริหารด้านบุคลากร งบประมาณและแผนงานให้เป็นไปตามหลักการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี (Good Governance) 2. ดำเนินการด้านเลขานุการของคณะกรรมการตุลาการ (ก.ต.) คณะกรรมการบริหารศาลยุติธรรม (ก.บ.ศ.) และคณะกรรมการข้าราชการศาลยุติธรรม (ก.ศ.) 3. สรรหาอัตรากำลังข้าราชการตุลาการและ

ธุรการ พร้อมทั้งพัฒนาศักยภาพและทักษะอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง 4. ส่งเสริมงานวิจัยเพื่อพัฒนากฎหมายและระบบงานของศาลยุติธรรมให้มีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล 5. ติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงาน กำหนดตัวชี้วัดประสิทธิผลและมูลค่าผลงานต่อหน่วย (Unit Cost) 6. ประสานงานกับหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม เพื่อคุ้มครองสิทธิมนุษยชนอย่างกว้างขวาง

สำนักอำนวยการประจำศาลแรงงานกลางเป็นหน่วยงานหนึ่งของสำนักงานศาลยุติธรรม มีภาระหน้าที่หลักในทางธุรการและการสนับสนุนงานของสำนักงานศาลยุติธรรมสำหรับข้าราชการศาลยุติธรรมซึ่งเป็นทรัพยากรและเป็นกลไกที่มีความเกี่ยวเนื่องโดยตรงกับประชาชนจึงจำเป็นต้องมีความเข้าใจถึงหลักธรรมาภิบาลเพื่อใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติราชการให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ตั้งมั่นอยู่บนหลักการบริหารงานที่เที่ยงธรรม สุจริตโปร่งใส ตรวจสอบได้ มีจิตสำนึกในการทำงานมีความรับผิดชอบในสิ่งที่ได้กระทำ พร้อมตอบคำถามหรือตอบสนองต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและพร้อมรับผิดชอบ มีศีลธรรม จริยธรรมในการทำงาน สร้างความเท่าเทียมกันทางสังคมในการรับโอกาสต่างๆที่ประชาชนพึงจะได้รับจากศาลอีกด้วย แต่ในทางปฏิบัติแล้วในช่วงที่ผ่านมาแม้สำนักอำนวยการประจำศาลแรงงานกลางจะได้มีการอบรม และพัฒนาข้าราชการศาลยุติธรรมอย่างต่อเนื่องตลอดมา แต่การปฏิบัติงานก็ยังไม่สามารถปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเท่าที่ควร ทั้งนี้เนื่องมาจากข้าราชการศาลยุติธรรมยังขาดความเข้าใจในการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้อย่างแท้จริง จึงควรที่จะดำเนินการแก้ไขปัญหามิฉะนั้นอาจก่อให้เกิดความเสียหายในการปฏิบัติงานของข้าราชการศาลยุติธรรม และสำนักงานศาลยุติธรรมขึ้นได้

ดังนั้นด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้นผู้วิจัยในฐานะที่เป็นข้าราชการศาลยุติธรรม สังกัดสำนักอำนวยการประจำศาลแรงงานกลาง มีความสนใจศึกษาเรื่องธรรมาภิบาลในการปฏิบัติงานของข้าราชการศาลยุติธรรม ศาลแรงงานกลาง เพื่อนำผลการศึกษาเสนอผู้บังคับบัญชาสำหรับเป็นแนวทางในการปรับปรุงพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของข้าราชการศาลยุติธรรม ศาลแรงงานกลาง ให้บรรลุเป้าหมายตามวิสัยทัศน์พันธกิจของสำนักงานศาลยุติธรรม โดยยึดหลักธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการต่อไป

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ใช้วิธีการวิจัย 2 วิธี ดังนี้

1. การวิจัยเอกสาร (Documentary Research) เป็นการศึกษาค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลจากเอกสารทางวิชาการ รายงานการวิจัย วิทยานิพนธ์ คู่มือการปฏิบัติงาน ระเบียบ ประกาศ คำสั่ง รวมทั้งการสืบค้นจากสื่ออิเล็กทรอนิกส์
2. การวิจัยสนาม (Field Research) โดยผู้วิจัยลงพื้นที่เพื่อสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างด้วยการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง หรือการสัมภาษณ์แบบเป็นทางการ (Structured interview or Formal interview)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร (Population) ได้แก่ ข้าราชการศาลยุติธรรม ศาลแรงงานกลาง
2. กลุ่มตัวอย่าง (Sample) ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) เป็นการเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยกำหนดคุณลักษณะของประชากรที่ต้องการศึกษา จากระดับชำนาญการพิเศษ จำนวน 4 คน ระดับชำนาญการ จำนวน 1 คน ระดับปฏิบัติการ จำนวน 2 คน ระดับปฏิบัติงาน จำนวน 1 คน รวม 8 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการสัมภาษณ์โดยสัมภาษณ์แบบมี

โครงสร้าง หรือการสัมภาษณ์แบบเป็นทางการ (Structured interview or Formal interview) ลักษณะของการสัมภาษณ์เป็นการสัมภาษณ์ที่มีคำถามและข้อกำหนดที่แน่นอนตายตัวจะสัมภาษณ์ผู้ใดก็ใช้คำถามเดียวกัน และการสัมภาษณ์จะทำการสัมภาษณ์เป็นรายบุคคล ก่อนการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้ศึกษาได้กำหนดวันนัดหมายวันสัมภาษณ์ โดยได้แจ้งให้ผู้สัมภาษณ์ทราบก่อนล่วงหน้า ในการสัมภาษณ์ผู้สัมภาษณ์จะใช้การจดบันทึกและบันทึกเสียง โดยก่อนสัมภาษณ์จะขออนุญาตผู้ถูกสัมภาษณ์ในการจดบันทึกการสนทนาก่อนทุกครั้ง

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. การวิจัยเอกสาร เป็นวิธีการศึกษาค้นคว้าเก็บรวบรวมข้อมูลทั่วไป โดยการรวบรวมเอกสารซึ่งเป็นข้อมูลที่มีการบันทึกไว้แล้วโดยผู้อื่น ได้แก่

- 1.1 หนังสือทั่วไป ได้แก่ ตำรา คู่มือ เอกสารประกอบการบรรยาย รวมถึงเอกสารทางวิชาการ วารสาร สิ่งพิมพ์ เป็นต้น
- 1.2 หนังสืออ้างอิง ได้แก่ สารานุกรม พจนานุกรม เป็นต้น
- 1.3 งานวิจัย วิทยานิพนธ์ เป็นงานที่ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้าในเรื่องนั้นๆอย่างละเอียด
- 1.4 เอกสารของทางราชการ เป็นเอกสารที่ส่วนราชการจัดทำขึ้นเพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติงาน เช่น นโยบาย กฎระเบียบ พระราชบัญญัติ คู่มือปฏิบัติงาน ประกาศ คำสั่ง เป็นต้น

2. การวิจัยสนาม ผู้วิจัยจะเก็บข้อมูลโดยวิธีสัมภาษณ์ โดยที่ผู้วิจัยเลือกวิธีการสัมภาษณ์ตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัย ซึ่งใช้วิธีสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structure interview) โดยที่ผู้วิจัยต้องทำการสัมภาษณ์ไป ตามคำถามที่กำหนดไว้ในแบบสัมภาษณ์ ซึ่งผู้วิจัยจะสัมภาษณ์ตามข้อที่กำหนดไว้เท่านั้น และผู้วิจัยจะใช้แบบสัมภาษณ์ซึ่งเป็นคำถามในการสัมภาษณ์และจดบันทึกข้อมูลและบันทึกเสียงตามคำบอกของผู้ถูกสัมภาษณ์

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการทำการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยมีขั้นตอนในการวิเคราะห์ ดังนี้

1. ผู้วิจัยจะนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาแยกประเด็นตามแต่ละประเด็น
2. นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาแยกประเด็นคำถาม แล้วนำมาเปรียบเทียบความเหมือนหรือความแตกต่างของผู้ให้สัมภาษณ์แต่ละคน ก่อนจะนำข้อมูลนั้นไปวิเคราะห์
3. นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาแยกประเด็นคำถาม แล้วนำมาเปรียบเทียบกับข้อมูลเอกสารที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ แนวคิด ทฤษฎี ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อจะได้ทราบถึงลักษณะที่มีความคล้ายคลึงกันและแตกต่างกันของข้อมูล ก่อนจะนำข้อมูลนั้นไปวิเคราะห์
4. นำข้อมูลที่ได้จากการเปรียบเทียบมาทำการวิเคราะห์ข้อมูลร่วมกัน เพื่อสรุปผลการวิจัย สภาพปัญหา และอุปสรรค และแนวทางในการพัฒนาธรรมาภิบาลในการปฏิบัติงานของข้าราชการศาลยุติธรรม ศาลแรงงานกลาง โดยใช้การนำเสนอผลการวิจัยในรูปแบบพรรณนา

ผลการวิจัยและการอภิปรายผล

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยเอกสารและการวิจัยสนาม พบว่า

การบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดีเป็นแนวทางสำคัญในการจัดระเบียบให้สังคมทั้งภาครัฐภาคธุรกิจ และภาคประชาชน ซึ่งครอบคลุมถึงฝ่ายวิชาการ ฝ่ายปฏิบัติการ ฝ่ายราชการ และฝ่ายธุรกิจ สามารถอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข มีความรู้จักสามัคคี และร่วมกันเป็นพลังก่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน และส่งเสริมความเข้มแข็งหรือ

สร้างภูมิคุ้มกันแก่ประเทศเพื่อบรรเทาป้องกันหรือแก้ไขเยียวยาภาวะวิกฤติภัยอันตรายที่หากจะมีในอนาคต เพราะสังคมจะรู้สึกถึงความยุติธรรม ความโปร่งใส และความมีส่วนร่วม อันเป็นคุณลักษณะสำคัญของศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และการปกครองแบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขสอดคล้องกับความเป็นไทย รัฐธรรมนูญและกระแสโลกยุคปัจจุบัน

แนวคิดเรื่องธรรมาภิบาลได้รับการยอมรับมากขึ้นประมาณทศวรรษ 1980 เมื่อธนาคารโลกได้เริ่มนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการกำหนดนโยบายกู้เงินกับประเทศกำลังพัฒนาแนวคิดดังกล่าวได้รับการขานรับจากองค์การระหว่างประเทศหลายแห่ง ในปี 1966 IMF ได้ส่งเสริมให้ประเทศต่างๆไม่ว่าจะเป็นหลักนิติธรรม การปรับปรุงประสิทธิภาพ เพื่อการตรวจสอบภาครัฐในการแก้ไขปัญหาคอร์รัปชัน

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (2522, หน้า 3) ได้อธิบายไว้ว่า เป็นลักษณะและวิถีทางของการใช้อำนาจในการใช้ทรัพยากรทางเศรษฐกิจและทางสังคมของประเทศเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน ซึ่งครอบคลุมการมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่างๆ การบริหารจัดการภาครัฐ การรับผิดชอบ กรอบตัวบทกฎหมายเกี่ยวกับการพัฒนาความโปร่งใสและข้อมูลข่าวสาร ธรรมาภิบาลในประเทศไทยมีระเบียบ กฎหมายที่เกี่ยวข้องคือ ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 ในการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดีควรจัดหรือส่งเสริมให้สังคมไทยอยู่บนพื้นฐานของหลักสำคัญอย่างน้อย 6 ประการดังนี้

1. หลักนิติธรรม ได้แก่ การตรากฎหมาย กฎ ข้อบังคับต่างๆ ให้ทันสมัยและเป็นธรรมเป็นที่ยอมรับของสังคม และสังคมยินยอมพร้อมใจปฏิบัติตามกฎหมาย กฎ ข้อบังคับเหล่านั้นโดยถือว่าเป็นการปกครองภายใต้กฎหมายมิใช่ตามอำเภอใจหรืออำนาจของบุคคล
2. หลักคุณธรรม ได้แก่ การยึดมั่นในความถูกต้องดีงาม โดยธรรมาภิบาลให้เจ้าหน้าที่ของรัฐยึดถือหลักนี้ในการปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นตัวอย่างแก่สังคม และส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนพัฒนาตนเองไปพร้อมกัน เพื่อให้คนไทยมีความซื่อสัตย์ จริใจ ขยัน อดทน มีระเบียบวินัย ประกอบอาชีพสุจริตจนเป็นนิสัยประจำชาติ
3. หลักความโปร่งใส ได้แก่ การสร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกันของคนในชาติ โดยปรับปรุงกลไกการทำงานขององค์กรทุกวงการให้มีความโปร่งใส มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์อย่างตรงไปตรงมาด้วยภาษาที่เข้าใจง่าย ประชาชนเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้สะดวกและมีกระบวนการให้ประชาชนตรวจสอบความถูกต้องชัดเจนได้
4. หลักความมีส่วนร่วม ได้แก่ การเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมรับรู้ และเสนอความเห็นในการตัดสินใจปัญหาสำคัญของประเทศ ไม่ว่าจะด้วยการแจ้งความเห็นการไต่สวนสาธารณะ การประชาพิจารณ์ การแสดงประชามติ หรืออื่นๆ
5. หลักความรับผิดชอบ ได้แก่ การตระหนักในสิทธิหน้าที่ ความสำนึกในความรับผิดชอบต่อสังคม การใส่ใจปัญหาสาธารณะของบ้านเมือง และกระตือรือร้นในการแก้ปัญหาตลอดจนการเคารพในความคิดเห็นที่แตกต่าง และความกล้าที่จะยอมรับผลจากการกระทำของตน
6. หลักความคุ้มค่า ได้แก่ การบริหารจัดการและใช้ทรัพยากรที่มีจำกัดเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม โดยธรรมาภิบาลให้คนไทยมีความประหยัด ใช้ของอย่างคุ้มค่า สร้างสรรค์สินค้าและบริการที่มีคุณภาพสามารถแข่งขันได้ในเวทีโลก และรักษาพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติให้สมบูรณ์ยั่งยืน

การบริหารงานภาครัฐแนวใหม่ (New Public Management) คือการปรับเปลี่ยนการบริหารจัดการภาครัฐโดยนำหลักการเพิ่มประสิทธิภาพของระบบราชการและการแสวงหาประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการที่มุ่งสู่ความเป็นเลิศ โดยการนำเอาแนวทางหรือวิธีการบริหารงานของภาคเอกชนมาปรับใช้กับการบริหารงานภาครัฐ เช่น การบริหารงานแบบมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ การบริหารงานแบบมีอาชีพ การคำนึงถึงหลักความคุ้มค่า การจัดการโครงสร้างที่กะทัดรัดและแนวราบ การเปิดโอกาสให้เอกชนเข้ามาแข่งขันการให้บริการสาธารณะ การให้ความสำคัญ

ต่อค่านิยม จรรยาบรรณวิชาชีพ คุณธรรมและจริยธรรม ตลอดจนการมุ่งเน้นการให้บริการแก่ประชาชนโดยคำนึงถึงคุณภาพเป็นสำคัญ

การปฏิรูประบบราชการใน พ.ศ. 2545 มีวัตถุประสงค์เพื่อให้การปฏิบัติงานของส่วนราชการตอบสนองต่อการพัฒนาประเทศ และให้บริการแก่ประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยใช้วิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี เพื่อให้การบริหารราชการแผ่นดินเป็นไปเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐ มีประสิทธิภาพ เกิดความคุ้มค่าในเชิงภารกิจของรัฐ ลดขั้นตอนการปฏิบัติงานที่เกินความจำเป็น และประชาชนได้รับการอำนวยความสะดวกและได้รับการตอบสนองความต้องการ รวมทั้งมีการประเมินผลการปฏิบัติราชการ

การปฏิรูประบบราชการ หมายถึง การปฏิรูประบบการบริหารราชการแผ่นดินและพัฒนากฎหมายที่เกี่ยวข้องให้สอดคล้องกับการพัฒนาการเมือง การบริหารเศรษฐกิจและสังคม โดยมีเป้าหมายเพื่อสร้างระบบการบริหารและการบริการภาครัฐที่รวดเร็ว เสมอภาคและเป็นธรรม มีความสามารถในการให้บริการและพัฒนา และให้มีการปฏิบัติงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานของรัฐได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การปฏิรูประบบราชการมิใช่เป็นสิ่งที่ใหม่ ทุกประเทศในโลกต่างก็มีการปฏิรูประบบราชการให้เอื้อต่อการพัฒนาประเทศตามลำดับ โดยทดลองใช้วิธีการหลายรูปแบบ ทั้งนี้ต้องพิจารณาถึงองค์ประกอบภายในของแต่ละประเทศ อย่างไรก็ตาม แนวความคิดเกี่ยวกับการปฏิรูปในระบบราชการในหลายประเทศต่างก็มีการนำมาปรับใช้มีอยู่หลายแนวความคิด

แนวคิดเกี่ยวกับธรรมาภิบาล (Good Governance) แนวความคิดนี้บางครั้งก็มีผู้เรียกว่าแนวคิดการบริหารจัดการที่ดีแนวความคิดนี้ได้รับการผลักดันจากธนาคารโลก (World Bank) ในการมุ่งเน้นให้ระบบการบริหารงานของราชการได้รับความเชื่อถือและศรัทธาจากประชาชนอย่างแท้จริงตลอดจนยังผลให้ประเทศพัฒนาไปในทิศทางที่พึงประสงค์ได้ ซึ่งสาระสำคัญของแนวความคิดนี้ประกอบด้วย

1. ความรับผิดชอบต่อสังคมและการพร้อมที่จะรับการตรวจสอบได้ตลอดเวลา(Accountability)
2. ความโปร่งใส(Transparency)ในกระบวนการบริหารจัดการทุกขั้นตอน
3. การกระจายอำนาจ(Decentralization)เพื่อส่งเสริมให้เกิดความรวดเร็ว ความคล่องตัวในการบริหารงานทุกระดับ ทำให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการปฏิบัติของภาครัฐ
4. การให้อำนาจแก่ประชาชน(Empowerment)เพื่อให้ประชาชนรับผิดชอบตนเอง มีอำนาจในการจัดการทรัพยากรท้องถิ่น และอำนาจในการตรวจสอบการปฏิบัติงานของภาครัฐได้
5. การมีส่วนร่วม(Paticipation)ได้แก่การมีส่วนร่วมของประชาชน การมีส่วนร่วมของผู้ร่วมงานภายในองค์กรและระหว่างองค์กร ซึ่งจะก่อให้เกิดวัฒนธรรมการทำงานเป็นทีม และเกิดลักษณะการทำงานสื่อสารสองทาง(Two-way commmunication)คือมีทั้งลักษณะการสั่งการจากเบื้องบน(Top-Down)และการนำเสนอจากระดับล่างไปสู่ระดับบน(Bottom-Up) ซึ่งจะทำให้เกิดความคิดเชิงสร้างสรรค์หรือนวัตกรรมใหม่ๆ เกิดขึ้นในหน่วยงานได้
6. หลักนิติธรรม(Legal Framework) การบริหารโดยยึดหลักที่ถูกต้องตามกฎหมาย จะช่วยลดความขัดแย้งในสังคมและองค์กรได้
7. การตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการ(Responsiveness) ข้าราชการจะต้องมีทัศนคติว่าผู้มาขอรับบริการเปรียบเสมือนลูกค้า ต้องยึดประชาชนหรือผู้มาขอรับบริการมากกว่าที่จะมุ่งตอบสนองความต้องการของผู้บังคับบัญชา
8. หลักจริยธรรม(Ethics) องค์กรที่บุคลากรทุกระดับในองค์กรเป็นผู้มีคุณธรรมและจริยธรรม ย่อมนำไปสู่ความสำเร็จรุ่งเรือง มีภาพลักษณ์ที่ดีในสายตาบุคคลภายนอก

การปฏิรูประบบราชการในปี พ.ศ. 2545 ได้นำแนวคิดการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ได้แก่ การบริหารราชการเพื่อบรรลุเป้าหมาย ดังต่อไปนี้

1. เกิดประโยชน์สุขของประชาชน
2. เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐ
3. มีประสิทธิภาพและเกิดความคุ้มค่าในเชิงภารกิจของรัฐ
4. ไม่มีขั้นตอนการปฏิบัติงานเกินความจำเป็น
5. มีการปรับปรุงภารกิจของส่วนราชการให้ทันต่อเหตุการณ์
6. ประชาชนได้รับการอำนวยความสะดวก และได้รับการตอบสนองความต้องการ
7. มีการประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ

ในส่วนของข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง สามารถนำมาวิเคราะห์แยกเป็นประเด็นต่างๆ เรียงลำดับตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่ตั้งไว้สามประเด็น ดังนี้

1. กระบวนการธรรมาภิบาลในการปฏิบัติงานของข้าราชการศาลยุติธรรม ศาลแรงงานกลาง มีดังนี้
 - 1.1 กระบวนการปฏิบัติงานของข้าราชการศาลแรงงานกลางจะใช้การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี หรือหลักธรรมาภิบาลซึ่งประกอบไปด้วยหลักสำคัญ 6 ประการ คือ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักความมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า นำมาเป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน ซึ่งจะส่งผลให้เกิดความเป็นธรรมในส่วนของข้าราชการและประชาชนทุกฝ่าย การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดผลสัมฤทธิ์ของงานที่ดีทั้งต่อตัวผู้ปฏิบัติงานเองและผู้ที่มาติดต่อราชการ และส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง
 - 1.2 การบริหารราชการตามกฎระเบียบข้อบังคับ มีการกระจายอำนาจตัดสินใจ ด้วยความเป็นธรรม ไม่เลือกปฏิบัติ มีการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ เป็นตัวชี้วัดสมรรถนะการทำงานของแต่ละตำแหน่ง เพื่อมุ่งผลสัมฤทธิ์ มีจริยธรรม มีจิตสำนึกให้การให้บริการและ เกิดความเชี่ยวชาญในงาน เกิดการทำงานเป็นทีม มีส่วนร่วม มีจิตสาธารณะ
 - 1.3 การให้บริการกับประชาชนอย่างเท่าเทียม ไม่เลือกปฏิบัติ ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลได้อย่างรวดเร็ว และมีส่วนร่วมในการออกความเห็นต่อการปรับปรุงประสิทธิภาพขั้นตอนการให้บริการ
2. ปัญหาและอุปสรรคของธรรมาภิบาลในการปฏิบัติงานของข้าราชการศาลยุติธรรม ศาลแรงงานกลาง มีดังนี้
 - 2.1 ปัญหาด้านความรู้ความเข้าใจ ข้าราชการศาลแรงงาน ยังขาดความรู้ความเข้าใจในการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ ยังไม่รู้ว่าการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลที่ถูกต้องเป็นอย่างไร ยังคงยึดติดกับแนวทางการปฏิบัติงานแบบเดิม ไม่ยอมเปลี่ยนแปลงหรือเปิดรับสิ่งใหม่ๆมาใช้เป็นแนวทางการปฏิบัติงาน
 - 2.2 ปัญหาด้านการใช้ทรัพยากร ยังคงใช้ทรัพยากรอย่างสิ้นเปลืองทั้งพลังงาน เช่นไฟฟ้า หรือวัสดุสำนักงาน เช่น กระดาษ ปากกา ส่งผลให้ต้องแบ่งงบประมาณมาสนับสนุนในส่วนนี้เกินความจำเป็น
 - 2.3 ปัญหาด้านการปฏิบัติงาน ยังคงยึดติดกับรูปแบบวิธีปฏิบัติงานแบบเดิมๆ ไม่พัฒนาความรู้ความสามารถที่หลากหลาย ไม่ใส่ใจต่อผลสัมฤทธิ์ของงาน ขาดการมีส่วนร่วมกับเพื่อนร่วมงาน ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการทำงานลดลง
 - 2.4 ปัญหาด้านการให้บริการประชาชน ยังคงยึดติดในความเป็นข้าราชการของตนจนขาดจิตสำนึกในการให้บริการ ไม่ใส่ใจที่จะบริการประชาชน ขาดจิตสาธารณะ ไม่เป็นแบบอย่างที่ดีให้กับประชาชน เกิดภาพลักษณ์ที่ไม่ดีต่อองค์กร
3. แนวทางการแก้ไขปัญหาลดอุปสรรค และปรับปรุงพัฒนาประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการศาลยุติธรรม ศาลแรงงานกลาง ตามหลักธรรมาภิบาลในการปฏิบัติงานของข้าราชการศาลยุติธรรม ศาลแรงงานกลาง มีดังนี้
 - 3.1 จัดให้มีการฝึกอบรมให้ความรู้ความเข้าใจในหลักธรรมาภิบาลในการนำไปปรับใช้ในการ

ปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้อง โดยหน่วยงานทั้งภายในและภายนอก เพื่อพัฒนาบุคลากรได้เปิดรับแนวทางใหม่ และเกิดการมีส่วนร่วมซึ่งจะส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงาน

3.2 ปลุกฝังจิตสำนึกในการให้บริการ ข้อปฏิบัติ ข้อห้าม ให้กับข้าราชการศาล อบรมจริยธรรม แก่ข้าราชการศาลเพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน และอบรมวิธีการให้บริการต่อประชาชนที่ถูกต้อง

3.3 อบรมและปลุกฝังและสร้างจิตสำนึกในการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด เพื่อลดพฤติกรรมการใช้ทรัพยากรอย่างสิ้นเปลือง

3.4 สร้างสร้างแรงจูงใจหรือขวัญกำลังใจแก่บุคลากร โดยให้บุคลากรในหน่วยงานเกิดความรัก สามัคคี ร่วมแรงร่วมใจกันในการปฏิบัติงาน ทำงานเป็นทีม

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยที่ค้นพบดังกล่าวข้างต้น มีประเด็นที่นำมาอภิปรายผลได้ ดังนี้

กระบวนการของธรรมาภิบาลในการปฏิบัติงานของข้าราชการศาลยุติธรรม ศาลแรงงานกลาง ใช้การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี หรือหลักธรรมาภิบาลซึ่งประกอบไปด้วยหลักสำคัญ 6 ประการ คือ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักความมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า นำมาเป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน ซึ่งจะส่งผลให้เกิดความเป็นธรรมในส่วนของข้าราชการและประชาชนทุกฝ่าย การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดผลสัมฤทธิ์ของงานที่ดีทั้งต่อตัวผู้ปฏิบัติงานเองและผู้ที่มาติดต่อราชการ และส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง สอดคล้องกับแนวคิดของ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (2522) ได้อธิบายไว้ว่าเป็นลักษณะและวิถีทางของการใช้อำนาจในการใช้ทรัพยากรทางเศรษฐกิจและทางสังคมของประเทศเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน ซึ่งครอบคลุมการมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่างๆ การบริหารจัดการภาครัฐ ภาวะรับผิดชอบ กรอบตัวบทกฎหมายเกี่ยวกับการพัฒนาความโปร่งใสและข้อมูลข่าวสาร ธรรมาภิบาลในประเทศไทยมีระเบียบ กฎหมายที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้ ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 ในการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดีควรจัดหรือส่งเสริมให้สังคมไทยอยู่บนพื้นฐานของหลักสำคัญอย่างน้อย 6 ประการดังนี้ หลักนิติธรรม ได้แก่ การตรากฎหมาย กฎ ข้อบังคับต่างๆ ให้ทันสมัยและเป็นธรรมเป็นที่ยอมรับของสังคม และสังคมยินยอมพร้อมใจปฏิบัติตามกฎหมาย กฎ ข้อบังคับเหล่านั้นโดยถือว่าเป็นการปกครองภายใต้กฎหมายมิใช่ตามอำเภอใจหรืออำนาจของบุคคล หลักคุณธรรม ได้แก่ การยึดมั่นในความถูกต้องดีงาม โดยรณรงค์ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐยึดถือหลักนี้ในการปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นตัวอย่างแก่สังคม และส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนพัฒนาตนเองไปพร้อมกัน เพื่อให้คนไทยมีความซื่อสัตย์ จริงใจ ชยัน อดทน มีระเบียบวินัย ประกอบอาชีพสุจริตจนเป็นนิสัยประจำชาติ หลักความโปร่งใส ได้แก่ การสร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกันของคนในชาติ โดยปรับปรุงกลไกการทำงานขององค์กรทุกวงการให้มีความโปร่งใส มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์อย่างตรงไปตรงมาด้วยภาษาที่เข้าใจง่าย ประชาชนเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้สะดวกและมีกระบวนการให้ประชาชนตรวจสอบความถูกต้องชัดเจนได้ หลักความมีส่วนร่วม ได้แก่ การเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมรับรู้ และเสนอความเห็นในการตัดสินใจปัญหาสำคัญของประเทศ ไม่ว่าจะด้วยการแจ้งความเห็นการไต่สวนสาธารณะ การประชาพิจารณ์ การแสดงประชามติ หรืออื่นๆ หลักความรับผิดชอบ ได้แก่ การตระหนักในสิทธิหน้าที่ ความสำนึกในความรับผิดชอบต่อสังคม การใส่ใจปัญหาสาธารณะของบ้านเมือง และกระตือรือร้นในการแก้ปัญหาตลอดจนการเคารพในความคิดเห็นที่แตกต่าง และความกล้าที่จะยอมรับผลจากการกระทำของตน หลักความคุ้มค่า ได้แก่ การบริหารจัดการและใช้ทรัพยากรที่มีจำกัดเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม โดยรณรงค์ให้คนไทยมีความประหยัด ใช้ของอย่างคุ้มค่า สร้างสรรค์สินค้าและบริการที่มีคุณภาพสามารถแข่งขันได้ในเวทีโลก และรักษาพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติให้สมบูรณ์ยั่งยืน การบริหารราชการตามกฎระเบียบข้อบังคับ มีการกระจายอำนาจการตัดสินใจ

ด้วยความเป็นธรรม ไม่เลือกปฏิบัติ มีการนำหลักธรรมาภิบาลมาปรับใช้ เป็นตัวชี้วัดสมรรถนะการทำงานของแต่ละตำแหน่งเพื่อมุ่งผลสัมฤทธิ์ มีจริยธรรม มีจิตสำนึกให้การให้บริการและ เกิดความเชี่ยวชาญในงาน เกิดการทำงานเป็นทีม มีส่วนร่วม มีจิตสาธารณะ ตามแนวทางการบริหารภาครัฐแนวใหม่ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ บุญเกียรติ การะเวกพันธุ์ (2560) การบริหารงานภาครัฐแนวใหม่ (New Public Management) คือการปรับเปลี่ยนการบริหารจัดการภาครัฐโดยนำหลักการเพิ่มประสิทธิภาพของระบบราชการและการแสวงหาประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการที่มุ่งสู่ความเป็นเลิศ โดยการนำเอาแนวทางหรือวิธีการบริหารงานของภาคเอกชนมาปรับใช้กับการบริหารงานภาครัฐ เช่น การบริหารงานแบบมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ การบริหารงานแบบมืออาชีพ การคำนึงถึงหลักความคุ้มค่า การจัดการโครงสร้างที่กะทัดรัดและแนวราบ การเปิดโอกาสให้เอกชนเข้ามาแข่งขันการให้บริการสาธารณะ การให้ความสำคัญต่อค่านิยม จรรยาบรรณวิชาชีพ คุณธรรมและจริยธรรม ตลอดจนการมุ่งเน้นการให้บริการแก่ประชาชนโดยคำนึงถึงคุณภาพเป็นสำคัญ เหตุผลที่ต้องนำแนวคิดการบริหารงานภาครัฐแนวใหม่มาใช้เพราะว่า กระแสโลกาภิวัตน์ ส่งผลให้สภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกประเทศเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน ที่ต้องเพิ่มศักยภาพและความยืดหยุ่นในการปรับเปลี่ยนเพื่อตอบสนองความต้องการของระบบที่เปลี่ยนแปลงไป ระบบราชการไทยมีปัญหาที่สำคัญ คือ ความเสื่อมถอยของระบบราชการ และขาดธรรมาภิบาล ถ้าภาครัฐไม่ปรับเปลี่ยนและพัฒนาการบริหารจัดการของภาครัฐเพื่อไปสู่องค์กรสมัยใหม่ โดยยึดหลักธรรมาภิบาล ก็จะส่งผลบั่นทอนความสามารถในการแข่งขันของประเทศทั้งยังเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในอนาคตด้วย ดังนั้นการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ (New Public Management) จึงเป็นแนวคิดพื้นฐานของการบริหารจัดการภาครัฐซึ่งจะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงระบบต่างๆของภาครัฐและยุทธศาสตร์ด้านต่างๆที่เป็นรูปธรรม มีแนวทางในการบริหารจัดการดังนี้ การให้บริการที่มีคุณภาพแก่ประชาชน ลดการควบคุมจากส่วนกลางและเพิ่มอิสระในการบริหารให้แก่หน่วยงาน การกำหนด การวัดและการให้รางวัลแก่ผลการดำเนินงานทั้งในระดับองค์กรและระดับบุคคล การสร้างระบบสนับสนุนทั้งในด้านบุคลากร(เช่น การฝึกอบรม ระบบค่าตอบแทน และระบบคุณธรรม) เทคโนโลยีเพื่อช่วยให้หน่วยงานสามารถทำงานได้อย่างบรรลุวัตถุประสงค์ การเปิดกว้างต่อแนวคิดในเรื่องของการแข่งขัน ทั้งการแข่งขันระหว่างหน่วยงานของรัฐด้วยกันและระหว่างหน่วยงานของรัฐด้วยกันและระหว่างหน่วยงานของภาคเอกชน ในขณะเดียวกันภาครัฐก็หันมาทบทวนตนเองว่าสิ่งใดควรทำเองและสิ่งใดควรปล่อยให้เอกชนทำ การให้บริการกับประชาชนอย่างเท่าเทียม ไม่เลือกปฏิบัติ ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลได้อย่างรวดเร็ว และมีส่วนร่วมในการออกความเห็นต่อการปรับปรุงประสิทธิภาพขั้นตอนการให้บริการ สอดคล้องกับแนวคิด การบริหารราชการอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดความคุ้มค่าของ บุญเกียรติ การะเวกพันธุ์ (2560) ที่ได้อธิบายไว้ว่า การปฏิรูประบบราชการใน พ.ศ. 2545 มีวัตถุประสงค์เพื่อให้การปฏิบัติงานของส่วนราชการตอบสนองต่อการพัฒนาประเทศ และให้บริการแก่ประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยใช้วิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี เพื่อให้การบริหารราชการแผ่นดินเป็นไปเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐ มีประสิทธิภาพ เกิดความคุ้มค่าในเชิงภารกิจของรัฐ ลดขั้นตอนการปฏิบัติงานที่เกินความจำเป็น และประชาชนได้รับการอำนวยความสะดวกและได้รับการตอบสนองความต้องการ รวมทั้งมีการประเมินผลการปฏิบัติราชการ การบริหารราชการอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดความคุ้มค่า หมายถึงการบริหารราชการที่มีการกำหนดเป้าหมาย แผนการทำงาน การดำเนินการที่สะดวกและรวดเร็ว ใช้งบประมาณต่ำมีความคุ้มค่าในการปฏิบัติภารกิจของรัฐและสร้างประโยชน์สุขให้กับประชาชน การปฏิรูประบบราชการในปี พ.ศ. 2545 ได้นำแนวคิดการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ได้แก่ การบริหารราชการเพื่อบรรลุเป้าหมาย ดังต่อไปนี้ เกิดประโยชน์สุขของประชาชน เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐ มีประสิทธิภาพและเกิดความคุ้มค่าในเชิงภารกิจของรัฐ ไม่มีขั้นตอนการปฏิบัติงานเกินความจำเป็น มีการปรับปรุงภารกิจของส่วนราชการให้ทันต่อสถานการณ์ ประชาชน

ได้รับการอำนวยความสะดวกและได้รับการตอบสนองความต้องการ มีการประเมินผลการปฏิบัติราชการอย่างสม่ำเสมอ

ปัญหาและอุปสรรคของธรรมาภิบาลในการปฏิบัติงานของข้าราชการศาลยุติธรรม ศาลแรงงานกลาง มีประเด็นที่นำมาอภิปรายดังนี้

1. ปัญหาด้านความรู้ความเข้าใจ ข้าราชการศาลแรงงาน ยังขาดความรู้ความเข้าใจในการนำหลักธรรมาภิบาลมาปรับใช้ ยังไม่รู้ว่าการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลที่ถูกต้องเป็นอย่างไรสอดคล้องกับงานวิจัยของ อภิสิทธิ์ หนูหนักดี (2552) ได้ศึกษาเรื่อง *ธรรมาภิบาลในองค์กรภาคประชาสังคม* ผลการศึกษาพบว่า ธรรมาภิบาลในองค์กรภาคประชาสังคมส่วนใหญ่เกิดจากความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการของธรรมาภิบาล ซึ่งจะเน้นถึงหลักการบริหารแบบมีส่วนร่วมเป็นสำคัญ แต่ข้าราชการศาลแรงงานยังคงยึดติดกับแนวทางการปฏิบัติงานแบบเดิม ไม่ยอมเปลี่ยนแปลงหรือเปิดรับสิ่งใหม่ๆมาใช้เป็นแนวทางการปฏิบัติงาน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ญัฐญา ขาวอุบล (2558) ได้ศึกษา *ประสิทธิผลการปฏิบัติงานศาลยุติธรรมเชิงสร้างสรรค์ตามหลักธรรมาภิบาล ของศาลจังหวัดในสังกัดสำนักงานอธิบดีผู้พิพากษามาตรา 7* ผลการศึกษาพบว่า การสร้างทัศนคติการทำงานเป็นทีม การมีส่วนร่วมของเจ้าหน้าที่ภาคปฏิบัติ ซึ่งเป็นผู้สัมผัสแห่งปัญหาโดยตรงในการเสนอความเห็นต่อฝ่ายบริหารในการออกกฎระเบียบ แนวทางปฏิบัติ หรือในการปรับปรุงกฎ ระเบียบ แนวทางปฏิบัติที่ซ้ำซ้อนหรือล้าสมัย

2. ปัญหาด้านการใช้ทรัพยากร ยังคงใช้ทรัพยากรอย่างสิ้นเปลืองทั้งพลังงาน เช่น ไฟฟ้า หรือวัสดุสำนักงาน เช่น กระดาษ ปากกา ส่งผลให้ต้องแบงงบประมาณมาสนับสนุนในส่วนนี้เกินความจำเป็น สอดคล้องกับงานวิจัยของ ญัฐญา ขาวอุบล (2558) ได้ศึกษา *ประสิทธิผลการปฏิบัติงานศาลยุติธรรมเชิงสร้างสรรค์ตามหลักธรรมาภิบาล ของศาลจังหวัดในสังกัดสำนักงานอธิบดีผู้พิพากษามาตรา 7* ผลการศึกษาพบว่า การปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมาย อย่างเป็นอิสระ โปร่งใส เป็นธรรมและตรวจสอบได้ การมี ทรัพยากรที่เพียงพอต่อการปฏิบัติงาน มีการควบคุมภายใน มีการตรวจสอบ และมีการบริหารความเสี่ยง

3. ปัญหาด้านการปฏิบัติงาน ยังคงยึดติดกับรูปแบบวิธีปฏิบัติงานแบบเดิมๆ ไม่พัฒนาความรู้ความสามารถที่หลากหลาย ไม่ใส่ใจต่อผลสัมฤทธิ์ของงาน ขาดการมีส่วนร่วมกับเพื่อนร่วมงาน ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการทำงานลดลง สอดคล้องกับงานวิจัยของ ภูวเดช อินทวงศ์ (2556) ได้ศึกษา *การใช้หลักธรรมาภิบาลในการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทย* ผลการศึกษาพบว่า ปฏิบัติงานไม่มีคุณภาพเพราะไม่เข้าใจสภาพสังคมประชาชนขาดจิตสำนึก การประเมินที่ไม่เป็นธรรมทำให้ขาดความรับผิดชอบ

4. ปัญหาด้านการให้บริการประชาชน ยังคงยึดติดในความเป็นข้าราชการของตนจนขาดจิตสำนึกในการให้บริการ ไม่ใส่ใจที่จะบริการประชาชน ขาดจิตสาธารณะ ไม่เป็นแบบอย่างที่ดีให้กับประชาชน เกิดภาพลักษณ์ที่ไม่ดีต่อองค์กร สอดคล้องกับงานวิจัยของ ญัฐญา ขาวอุบล (2558) ได้ศึกษา *ประสิทธิผลการปฏิบัติงานศาลยุติธรรมเชิงสร้างสรรค์ตามหลักธรรมาภิบาล ของศาลจังหวัดในสังกัดสำนักงานอธิบดีผู้พิพากษามาตรา 7* ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนที่มาติดต่อราชการศาล มีความคาดหวังกับการอำนวยความสะดวกของศาลอย่างสูง เนื่องจากศาลยุติธรรมเป็นที่พึ่งสุดท้ายของประชาชน ดังนั้น แนวทางการพัฒนาประสิทธิผล ของการปฏิบัติงานศาลยุติธรรม ควรคำนึงถึงประโยชน์ที่ประชาชนจะได้รับเป็นสำคัญ และไม่เลือกปฏิบัติ

แนวทางการแก้ไขปัญหาอุปสรรค และปรับปรุงพัฒนาประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการศาลยุติธรรม ศาลแรงงานกลาง ตามหลักธรรมาภิบาลในการปฏิบัติงานของข้าราชการศาลยุติธรรม ศาลแรงงานกลาง มีประเด็นที่นำมาอภิปรายดังนี้

1. จัดให้มีการฝึกอบรมให้ความรู้ความเข้าใจในหลักธรรมาภิบาลในการนำไปปรับใช้ในการปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้อง โดยหน่วยงานทั้งภายในและภายนอก เพื่อพัฒนาบุคลากรได้เปิดรับแนวทางใหม่ และเกิดการมีส่วนร่วมซึ่งจะส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงาน สอดคล้องกับงานวิจัยของ อภิชาติ รัตนานนท์ (2556) ได้ศึกษา *ความคิดเห็นของตัวแทนออกของที่มีต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาปรับใช้ในการปฏิบัติงาน ณ สำนักงานศุลกากรท่าเรือแหลมฉบัง กรณีศึกษาการนำเข้าชั่วคราว ตามพระราชกำหนดพิธีศุลกากร พ.ศ. 2530 ภาค 4 ประเภท 3* ผลการศึกษาพบว่า เพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปตามหลักธรรมาภิบาลอย่างสมบูรณ์ควรมีแนวทางการพัฒนาสามประการ ประการแรก ควรจัดอบรมสัมมนา ประชาสัมพันธ์ ช่องทางสื่อสารที่ใช้อยู่ และเปิดช่องทางสื่อสารอื่น ๆ เพื่อให้ตัวแทนออกของได้เข้ามามีส่วนร่วม ประการที่สอง ควรเพิ่มอัตรากำลังคนให้มีความเหมาะสมกับปริมาณงาน และประการที่สามควร กวดขันการทำงานของเจ้าหน้าที่ศุลกากรอย่างเข้มงวดเพื่อให้การปฏิบัติพิธีการเกิดความรวดเร็ว อันเป็นการนำแนวคิดธรรมาภิบาลมาปรับใช้ในองค์กรอย่างสมบูรณ์

2. ปลุกฝังจิตสำนึกในการให้บริการ ข้อปฏิบัติ ข้อห้าม ให้กับข้าราชการศาล สอดคล้องกับงานวิจัยของ อริยวรรณ พิมภา (2556) ได้ศึกษา *การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารกรมพัฒนาฝีมือแรงงานสังกัดกระทรวงแรงงาน* ผลการศึกษาพบว่า ด้านหลักนิติธรรม ผู้บริหารควรมีการออกกฎระเบียบ ข้อบังคับให้ทันสมัยอยู่เสมอ และคำนึงถึงผลประโยชน์ของบุคลากรทุกคน มีการอบรมจริยธรรมแก่ข้าราชการศาลเพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน และอบรมวิธีการให้บริการต่อประชาชนที่ถูกต้อง

3. อบรมและปลุกฝังและสร้างจิตสำนึกในการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด เพื่อลดพฤติกรรมการใช้ทรัพยากรอย่างสิ้นเปลือง สอดคล้องกับงานวิจัยของ ดาวรุ่ง สาสีผล (2553) ได้ศึกษา *การนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการปฏิบัติงานของเทศบาล ในเขตอำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา* ผลการศึกษาพบว่า การจัดสรรงบประมาณให้กับองค์กรต่างๆในการดำเนินโครงการกิจกรรมต่างๆเพื่อประโยชน์สูงสุดของประชาชน

4. สร้างสร้างแรงจูงใจหรือขวัญกำลังใจแก่บุคลากร โดยให้บุคลากรในหน่วยงานเกิดความรักสามัคคี ร่วมแรงร่วมใจกันในการปฏิบัติงาน ทำงานเป็นทีม สอดคล้องกับแนวคิดของ บุญเกียรติ การะเวกพันธุ์ (2560) ได้กล่าวสรุปว่า ความคุ้มค่าในเชิงภารกิจของรัฐ สิ่งแวดล้อมในการทำงาน เช่น การเห็นความสำคัญของประสิทธิภาพ การมุ่งเน้นลูกค้าและการบริการ การมีความเชื่อถือได้ การมีระบบให้กำลังใจและประกาศความดีความชอบ การปฏิบัติงานในแนวทางที่มาจากความเห็นชอบร่วมกัน

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ควรปลุกฝังให้มีการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานของข้าราชการศาลยุติธรรมศาลแรงงานกลาง และสนับสนุนให้ข้าราชการได้ศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาลเพื่อพัฒนาตนเอง ให้เกิดประสิทธิภาพและความก้าวหน้าในหน้าที่การงานของตนเองในอนาคต

2. ส่งเสริมและจัดให้มีการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาล ด้านกฎหมายที่เกี่ยวข้อง กฎระเบียบ ข้อบังคับ ประมวลจริยธรรมข้าราชการอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้ข้าราชการเกิดประสิทธิภาพในการทำงานและตระหนักถึงความสำคัญในการปฏิบัติหน้าที่ของตนเอง

3. สนับสนุนให้มีการประยุกต์ใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีที่เหมาะสมในการปฏิบัติงาน ให้ตอบรับกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ให้ข้าราชการศาลยุติธรรมได้เข้าถึงข้อมูลข่าวสารต่างๆ ช่วยให้พัฒนาความรู้ความสามารถเพิ่มพูนมากยิ่งขึ้น

4. ผู้บริหารควรต้องเป็นแบบอย่างที่ดี สร้างความขวัญกำลังใจ ให้การสนับสนุนและมีส่วนร่วมในกิจกรรมของข้าราชการศาลยุติธรรม และยึดมั่นในหลักธรรมาภิบาลเพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีต่อบุคลากรผู้ปฏิบัติงาน

เอกสารอ้างอิง

ณัฐญาภา ขาวอุบล. (2558). *ประสิทธิผลการปฏิบัติงานศาลยุติธรรมเชิงสร้างสรรค์ตามหลักธรรมาภิบาล ของศาลจังหวัดในสังกัดสำนักงานอธิบดีผู้พิพากษามาตรา 7*. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต, มหาวิทยาลัยนานาชาติแสตมฟอร์ด.

ดาวรุ่ง สาลีผล. (2553). *การนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการปฏิบัติงานของเทศบาล ในเขตอำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา*. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

บุญเกียรติ การะเวกพันธ์. (2560). *เอกสารประกอบการบรรยายกระบวนการบริหารเมือง และการบริหาร*. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง, โครงการรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต.

ภาณินี กิจพ้อคำ. (2558). *การวิเคราะห์และสรุปผลโครงการ. ใน ธรรมาภิบาล ขจัดการทุจริตและการชดกันแห่งผลประโยชน์* (หน้า 268-283). กรุงเทพมหานคร: สำนักงานสภาพัฒนาการเมือง สถาบันพระปกเกล้า.

ภูวเดช อินทวงศ์. (2556). *การใช้หลักธรรมาภิบาลในการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทย*. ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (การเมือง), มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

วิโรจน์ ก่อสกุล. (2561). *เอกสารประกอบการบรรยายกระบวนการและนวัตกรรมในองค์กร*. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง, โครงการรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. (2552). *คู่มือการจัดระดับการกำกับดูแลองค์กรภาครัฐตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี (Good Governance Rating)*. กรุงเทพมหานคร: บริษัทพรีเมียร์ โพร จำกัด.

อภิชาติ รัตนานนท์. (2556). *ความคิดเห็นของตัวแทนออกของที่มีต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาปรับใช้ในการปฏิบัติงาน ณ สำนักงานศุลกากรท่าเรือแหลมฉบัง กรณีศึกษาการนำเข้าชั่วคราว ตามพระราชกำหนดพิกัดอัตราศุลกากร พ.ศ. 2530 ภาค 4 ประเภท 3 ณ*. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยบูรพา.

อภิสิทธิ์ หนูนักดี. (2552). *ธรรมาภิบาลในองค์กรภาคประชาสังคม*. ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (รัฐประศาสนศาสตร์), มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

อริยวรรณ พิมภา. (2556). *การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารกรมพัฒนาฝีมือแรงงานสังกัดกระทรวงแรงงาน*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์), มหาวิทยาลัยรามคำแหง.